

УДК 378.147.091.3:811.111

ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ (EFL)

Мирошніченко О.А.

Запорізький державний медичний університет

Важливою умовою сучасного життя стало вивчення іноземної мови як іноземної (EFL), а особливо англійської мови, бо це мова міжнародного спілкування, а входження нашої країни у світову цивілізацію, як демократичної держави, встановлення контактів з іншими країнами суттєво підвищило значення англійської мови, як засобу спілкування. Підвищило її престиж і зумовило нові методичні орієнтації у вивченні англійської мови у вищих навчальних закладах. Відомо, що вивчення англійської мови є складний та тривалий процес, особливо для студентів медичних вищих навчальних закладів, бо більше уваги у немовних вузах відводиться на вивчення саме медичних предметів. Володіння англійською мовою для майбутніх лікарів є крок до досягнення високих цілей у професійній діяльності та одна з найголовніших умов подальшого життєвого успіху сьогоденних випускників медичних навчальних закладів. Викладачі, які працюють зі студентами медичних вишів, повинні раціонально підходити до вибору методів викладання англійської мови, вміти обрати саме ті, які будуть ефективні для досягнення мети, яка постає перед ними. Саме від креативного підходу викладача до вибору раціональних методів навчання залежить вмотивованість студентів вивчати англійську мову. На сьогоднішній день не має ідеального методу викладання англійської мови. Але в методиці викладання англійської мови нараховують декілька методів, які є ефективними при вивченні мови, тому в процесі викладання викладачі поєднують і використовують різні методи.

Ключові слова: методи навчання, граматико-перекладний метод, усний метод навчання англійської мови, метод Пальмера, аудіо-лінгвальний метод, метод повної фізичної реакції, ситуативний метод, метод комунікативного навчання.

Постановка проблеми. У сучасному житті сфера медицини найпоширеніше місце застосування англійської мови. В наш час важливим питанням є вивчення мови витрачаючи якнайменше часу та використовуючи найефективніші методи навчання. Мотивацією вивчення англійської мови є професійне просування лікарів, доступ до англійської медичної літератури, зустрічі з іноземними колегами на міжнародних конференціях, можливість стажування за кордоном. На сьогодні володіння англійською мовою стало необхідністю для подальшого самовдосконалення та саморозвитку. Так, попит на вивчення англійської мови вимагає використання доцільних методів навчання для опанування мовою та вміння її застосування в професійній діяльності.

У статті представлені методи викладання англійської мови починаючи від простих до складніших, від менш ефективних до поступової трансформації методів у ефективні та сучасні, які визнаються методистами в наші дні.

Показані різні методи викладання англійської мови, їх виникнення та застосування у різні періоди історії. Аналізуючи різні методи викладання англійської мови ми дійшли висновку, що не існує ефективного методу навчання англійської мови і тільки вміння їх поєднання може привести до очікуваного результату. Досвідчений викладач використовує найбільш відповідні до певної категорії навчальних груп, вікових особливостей та рівня володіння англійською мовою та у процесі роботи займається пошуком раціональних методів навчання для забезпечення високого рівня оволодіння студентами англійської мови. Різні методи мають свої плюси та певні мінуси при викладанні та опануванні мови. Розглядаючи різні методи викладання англійської мови, можна зробити вибір саме тих, які відкривають реальні можливості впливу на формування у студента

тих якостей і вмінь, які будуть необхідні для нього у майбутній професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Багато науковців зробили внесок у методіку викладання англійської мови. Представниками граматико-перекладного методу були І. Мейдингер (Німеччина), Г. Оллендорф (Англія). Англійський педагог і методист Гарольд Пальмер (1877-1950) – автор понад п'ятдесяті теоретичних праць, підручників та навчальних посібників, започаткував усний метод, більш відомий як метод Пальмера, виник у 20-і роки ХХ ст. і не тільки став широко розповсюдженим, але й справив значний вплив на становлення аудіо-лінгвального (40-і роки) та аудіо-візуального (50-і роки) методів [6]. Аудіо-лінгвальний метод, створений Чарльзом Фрізом (1887-1967) та Робертом Ладо (1915) в США в 40-50-і роки ХХ ст., є своєрідним розвитком ідей Гарольда Пальмера. Розробкою комунікативного методу в тій чи іншій мірі займалось багато наукових колективів та методистів у різних країнах. Найбільш вагомий внесок в обґрунтування методу зробили найпослідовніші його прихильники і насамперед Г. Уїдоусан, У. Литлвуд (Англія), Г.Е. Піфо (Німеччина), Ю.І. Пассов (Росія) [6]. У практиці навчання іноземних мов за кордоном широке застосування знайшов також метод Джеймса Ашера (James Asher) повної фізичної реакції (Total Physical Response – TPR). Як правило, цей метод використовується на початковому ступені навчання і базується на твердженні, що відсутність стресових ситуацій значно підвищує мотивацію навчання [3].

Мета статті. Головною метою цієї статті є показати та проаналізувати граматико-перекладний метод, усний метод навчання англійської мови, метод Пальмера, аудіо-лінгвальний метод, метод повної фізичної реакції, ситуативний метод, метод комунікативного навчання. Визначити різні методи навчання, які відкривають реальні

можливості впливу на формування у студента тих якостей і вмінь, які будуть необхідні для нього у майбутній професійній діяльності та зроблять значний внесок у професійну підготовку майбутніх лікарів як на предметному рівні так і на міжпредметній основі.

Граматики-перекладний метод був поширений у Росії до 1917 року, а його представниками були І. Мейдингер (Німеччина), Г. Оллендорф (Англія). Граматики-перекладний метод використовувався задля загальноосвітніх цілей, та не був пов'язаний з реальним спілкуванням. Метою цього методу є переклад текстів з англійської на рідну мову, що активно застосовувалося у загальноосвітніх школах 10-15 років назад. Вважалося, що у дітей, які вивчали мову граматики-перекладним методом, розвивалося логічне мислення, за допомогою виконання граматичних вправ. При цьому матеріал засвоювався шляхом перекладу та механічного заучування.

У ХХ ст. велику увагу приділили усному мовленню в його «первинній формі», у тій формі, в якій воно звучить в ситуаціях безпосереднього спілкування. Звернення лінгвістів до усного мовленнєвої комунікації зумовлено розповсюдженням та удосконаленням радіо і телебачення, які продемонстрували велику силу впливу «живого слова». Так аудіо-лінгвальний метод створений Р. Фрізом та Ч. Ладо в 40-50 роки ХХ ст. в США, як засіб усної комунікації, є незалежно від кінцевої мети основою навчання. І вважається, що основою навчання за цим методом, має бути усне мовлення. Остання чверть ХХ ст. орієнтована на комунікацію як мету навчання іноземних мов. Самій постановці комунікативної мети і можливості її реалізації значною мірою сприяли результати лінгвістичних досліджень, зокрема мовних функцій, функціональних стилів мовлення, їх співвідношення з усною та письмовою формами літературної мови, функціонально-стилістичної співвіднесеності мовних засобів усіх рівнів, які обслуговують певні сфери спілкування.

На початку 70-х років на перший план вийшли прямі методи навчання, в основі яких лежало усне мовлення. Американський психолог Е. Торндайк висунув теорію, згідно якої матеріал закріплюється в результаті повторень. В основі прямих методів навчання лежать ті ж самі методи, що й при вивченні рідної мови та велике значення відіграють пам'ять та почуття і зовсім не обов'язково мислення. Недоліком є те, що практичне володіння іноземною мовою не виправдано ототожнюється з усним мовленням. Але є і позитивні сторони у створенні прямих методів вивчення мови: була розроблена методика усного мовлення, створена система фонетичних вправ, перевага віддавалася живій розмовній мові.

Розвиток сфери викладання англійської мови постійно змінюється та потребує постійного вдосконалення. Серед перших удосконалень є метод Гарольда Пальмера.

Гарольд Пальмер (1877-1950) – англійський педагог та методист, чий метод відомий як метод Пальмера. Метод Пальмера виник у 20-х роках, та мав вплив на розвиток аудіо-лінгвального та аудіо-візуального методів. У своїй методичній концепції Пальмер керувався лінгвістичним вченням соціологічної школи (Ф. де Соссюр,

А. Мейє), психологією поведінки (Е. Торндайк, Дж. Уотсон) та прагматичною педагогікою Д. Дьюї [7]. Пальмер на перше місце ставить заучування на пам'ять, обов'язково спираючись на рідну мову, вміння вести природну бесіду. Але при використанні методу Пальмера тим, хто навчається відводиться пасивна роль, заучування без розуміння дається важче.

Аудіо-лінгвальний метод був створений на научній основі в США. Навчання має за мету розвивати мовні навички у такому порядку: аудіювання, говоріння, читання, письмо та відпрацьовувати навички за допомогою багаторазового повторювання. Але зацікавити групу вивчаючих англійську мову цим методом важко, бо треба вчити стандартні структури і вміти використовувати їх у певних ситуаціях. Треба зазначити, що при цьому методі є відсутнім креативне мислення студентів.

На зміну аудіо-лінгвальному методу прийшов когнітивний метод, в основі якого лежить вивчення схем, але це теж не дає можливості для вільного володіння мовою. Позитивним у аудіо-лінгвальному методі є потреба креативного застосування мовних знань і те, що помилки зроблені під час мовлення є процесом навчання.

Метод повної фізичної реакції (Total Physical Response – TPR) був розроблений в сімдесятих роках в США Й. Ашером. В його основі є початкова реалізація простих, пізніше більш складних доручень викладача, виконання яких вимагає руху. Вважається, що асоційоване значення слів з виконанням дій прискорює навчання.

Ситуативний метод (Situational Language Learning) відіграє важливу роль в навчанні, де задіяні не тільки психічні процеси, але й емоції та відчуття. При ситуативному методі увага приділяється навчанню, де учасники навчального процесу самі вирішують, що вивчати. Заняття починаються з розмови, яка цікавить групу вивчаючих англійську мову.

Не дивлячись на те, що комунікативний підхід займає перше місце серед інших методик, він є недостатньо вивченим на сьогоднішній день. Вперше комунікативний підхід був запропонований Б.В. Біляєвим, І.Л. Бім, С.І. Пасів. Вважалося, що комунікативність полягає в тому, що навчання має бути організовано так, щоб воно було подібно до процесу спілкування. Актуальність саме цього підходу зумовлена використанням інтернет-методик у навчальному процесі та пов'язана не тільки із технологічним прогресом, а й з постійним прагненням почерпнути дедалі більший обсяг інформації. Залучення таких методів у процес навчання англійської мови поєднує інформативний та культурологічний аспекти, оскільки один із принципів викладання іноземних мов – той, який акцентує на вивченні мови в культурному контексті. Комунікативний підхід передбачає органічне поєднання свідомих і підсвідомих компонентів у процесі вивчення іноземної мови, тобто засвоєння правил оперування іншомовними моделями відбувається одночасно з оволодінням їх комунікативно-мовленнєвою функцією. Комунікативний підхід в найбільшій мірі відбиває специфіку іноземної мови як навчального предмета. Цей підхід визначився в результаті методичного осмислення наукових досягнень в галузі

лінгвістики – теорії комунікативної лінгвістики. Методика комунікативного навчання одна з найпопулярніших методик вивчення англійської мови, яка набула популярності спочатку у США та в Європі, а тоді дійшла і до нас. Найбільше уваги приділяється говорінню і аудіюванню, тобто основна частина заняття присвячена спілкуванню. Викладач якомога менше спілкується своєю рідною мовою і якомога більше англійською. Тобто основною метою цієї методики є: занурити студента в англійськомовне середовище, навчати спілкуватися англійською мовою, вивчати лексику. Комунікативний підхід передбачає багато взаємодії між студентами, парні та групові завдання, багато завдань з аудіювання. Комунікативний підхід – це прямий вихід у спілкування. Практично він означає, що викладач концентрує увагу студентів не стільки на засвоєнні мовних способів або розвитку навичок і умінь, скільки на діяльності, в процесі якої використовується мова і від рівня володіння нею залежить успіх цієї діяльності. Комунікативні завдання повинні стави-

ти студентів перед необхідністю пошуку самостійного рішення власного варіанту розв'язання проблеми. Необхідно розвивати творчі нахили, створювати життєві ситуації: навчальні, виховні, вчити думати й висловлюватися рідною й іноземною мовами.

Перевагами комунікативного підходу є формування навичок спілкування та неформальна форма навчання.

Досвідчений викладач, орієнтується на групу тих, кого він навчає, та самостійно обирає методику навчання, яка є комфортною для певної групи студентів.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що на заняттях з англійської мови, використовуючи ми прийшли до висновку, що традиційні методи, які представлені базовою програмою, орієнтовані на запам'ятовування матеріалу за темами, регламентованим програмою. Ці методи не завжди дають бажані результати, бо не стимулюють тих, хто навчається висловлюванню своїх думок англійською мовою.

Список літератури:

1. Бухбиндер В.А. Методика интенсивного обучения иностранным языкам: Уч. пособие для ин-тов и фак. ин. яз. / В.А. Бухбиндер, Г.А. Китайгородская. – К.: Высшая школа, 1988. – 342 с.
2. Волкова Н.П. Педагогика: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – 616 с.
3. Король С.В. Екскурсія в історію розвитку основних методів навчання іноземних мов / С.В. Король // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2014. – Випуск 4. – 13 с.
4. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.І. Педагогика: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2008. – 447 с.
5. Мартинова Р.Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов. – К.: Вища школа, 2004. – 456 с.
6. Методика викладання іноземних мов у вищій школі / за ред. Ю.О. Жлуктенка. – К.: Вища школа, 1971. – 222 с.
7. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. – Київ, 2002. – 98 с.
8. Традиції та інновації в методиці навчання іноземних мов: [навч. посіб. для студ. і вчит.] / [за ред. М.К. Колкової]. – СПб.: КАРО, 2007. – 267 с.

Мирошниченко Е.А.

Запорожский государственный медицинский университет

ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация

Важным условием современной жизни стало изучение иностранного языка как иностранного (EFL), особенно английского языка, потому что это язык международного общения, а вхождение нашей страны в мировую цивилизацию, как демократического государства, установления контактов с другими странами существенно повысило значение английского языка, как средства общения. Повысило ее престиж и обусловило новые методические ориентации в изучении английского языка в высших учебных заведениях. Известно, что изучение английского языка является сложным и длительным процессом, особенно для студентов медицинских вузов, потому что больше внимания в неязыковых вузах отводится на изучение именно медицинских предметов. Владение английским языком для будущих врачей есть шаг к достижению высоких целей в профессиональной деятельности и одна из главных условий дальнейшего жизненного успеха сегодняшних выпускников медицинских учебных заведений. Преподаватели, которые работают со студентами медицинских вузов, должны рационально подходить к выбору методов преподавания английского языка, уметь выбрать именно те, которые будут эффективны для достижения цели, поставленной перед ними. Именно от креативного подхода преподавателя к выбору рациональных методов обучения зависит мотивированность студентов изучать английский язык. На сегодняшний день нет идеального метода преподавания английского языка. Но в методике преподавания английского языка насчитывают несколько методов, которые являются эффективными при изучении языка, поэтому в процесс преподавания преподаватели совмещают и используют различные методы.

Ключевые слова: методы обучения, грамматико-переводной метод, устный метод обучения английскому языку, метод Пальмера, аудио-лингвальный метод, метод погной физической реакции, ситуативный метод, метод коммуникативного обучения.

Myroshnychenko O.A.

Zaporizhzhya State Medical University

EFFECTIVE METHODS OF TEACHING IN THE ENGLISH LANGUAGE

Summary

An important condition of modern life is to study a foreign language (EFL), especially English, because it is the language of international communication, and the entrance of our country into a world civilization, as a democratic state, establishing contacts with other countries has significantly increased the importance of English as a means of communication. It is increased the prestige and led to new methodical orientations in the study of English in higher education. It is known that learning English is a complex and long process, especially for students of medical schools, because in non-linguistic high schools they pay more attention to medical subjects. Knowledge of English for future doctors is a step towards to achiev goals in professional activity and one of the main conditions for the success in the life of today's graduates of medical schools. Teachers who work with students of medical schools should rationally choose the approaches of teaching English methods, to choose exactly effective ones. Only teacher's creative approach in choosing rational teaching methods can motivate students to learn English. There is no ideal method of teaching English nowadays. But in the methodology of teaching English the reare several methods that are effective in learning the language, so teachers combine and use different methods.

Keywords: methods of teaching, grammar and translation method, oral method of teaching English, Palmer method, audio-lingual method, method of complete physical response, situational method, method of communicative learning.